

У жељи да осавременимо и учинимо актуелним војно-стручни часопис „Војно дело“, дошли смо на идеју да војној и научној јавности понудимо зборник извода стручних радова полазника 50. класе Генералштабног усавршавања Школе националне одбране, који су завршили школовање јула 2007. године.

Идеја нам је била да на овај начин помогнемо превазилажење кризе адекватних радова, у којој се годинама налази „Војно дело“. Часопис је постао место где, људи који директно утичу на стратешко одлучивање или реформске промене у систему не објављују своје радове, виђења и погледе. Углавном, часопис се свео на место где су се са лакоћом узимали бодови, потребни за научну верификацију звања, или објављивали радови, који су тешко налазили читаоце, а где није артикулисана савремена српска војна мисао, што му је основна функција, па и сам наслов.

Презентирани радови, понудили су пресек достигнутих процеса интеграција и реформи у Војсци и Министарству одбране. Овај модел избора радова сигурно ће наћи и своје заговорнике и опоненте, али је извесно да ће бити значајан извор сазнања за следеће класе ШНО, али и сведочанство о достигнутом напретку војне мисли у систему одбране.

По броју уписаних слушалаца 50. класе ГШУ ШНО је најмања до сада у историји највишег војног школовања у Србији. Слушаоци су изабрани на нов начин. Наиме, примењен је критеријум избора кандидата за одређену дужност после школовања. Тако је на специфичан начин пројектована група од тринаест виших официра Војске Србије, којима предстоје године рада и права искушења професије. У току школовања, 50. класа је радила и вежбе по савременим војним процедурама, примењивани су стандарди НАТО-а, користио се енглески језик. Било је и случајева да су о појединим темама полазници знали више од појединих професора.

Ова класа била је и на студијском путовању у седишту НАТО у Бриселу и Команди снага НАТО за Европу у Монсу. На тај начин полазници ове класе могли су да стекну прецизнију слику о војно-политичком положају Србије, потреби интеграција у сфери одбране, али и да се упореде и на достојан начин репрезентују Војску Србије.

У начелу, сви стручни радови баве се активним промишљањима текућих питања реформе Војске или Министарства одбране. Одломке стручних радова, односно текстове, груписали смо у три целине: „Међународне интеграције“, „Концепти менаџмента одбране“ и „Нове оперативне процедуре“.

Два текста која смо сврстали у прву групу радова дају анализу интеграција Србије и њене Војске. Рад капетана фрегате мр Николе Лунића заокружио је међународну војну сарадњу Министарства одбране и Војске у протеклих неколико година. Његов рад је врло добра и прецизна информација о степену интеграција и текућим пројектима и одбрамбеној сарадњи Србије. С друге стране, рад потпуковника Дејана Јанковића је корак напред у залагању за интеграције у оквиру постојећих евроатлантских организација. Јанковић је у својим закључним разматрањима истакао: „Чланством у НАТО држава јача сопствени утицај у међународној заједници, чиме се стварају добри услови за реализацију властитих националних циљева и интереса“.

У другој групи доминирају радови полазника 50. класе који су дошли из структура Министарства одбране. Рад пуковника Срђана Ђорђевића о управљању људским ресурсима спада, вероватно, у најоригиналније радове ове класе. Ђорђевић је храбро искорачио из устаљене шеме руковођења људским ресурсима и понудио модел прилагоден времену и изазовима стварања професионалне Војске Србије. На овај рад наслања се рад потпуковника Жељка Петровића који је презентирао процес очекиване професионализације војске и могуће изазове том процесу. Рад капетана бојног брода Петра Бошковића такође значајно доприноси реформи, јер је понудио нови модел стратегије односа са јавношћу (а у необјављеном делу рада и концепт односа са јавношћу у кризним ситуацијама). С обзиром на то да су и Бошковић и Ђорђевић после завршетка школовања постали начелници управа у Министарству одбране може се очекивати да ће се њихови радови убрзо преточити у праксу. Значајан допринос промишљању нових невојних изазова безбедности, као што су тероризам и елементарне непогоде, дали су радови пуковника Момира Радојичића и Зорана Величковића. Коначно, у овој групи је рад и пуковника Зорана Патића, који је заокружио теоријске основе управљања програмима развоја логистике, посебно апострофирајући одређивање програма менаџмента, начине груписања пројеката, основне проблеме у планирању, као и могуће планове развоја логистике.

У трећу групу спадају радови који се баве новим оперативним процедурама, и то у најмлађој команди наше војске – *Здруженој оперативној команди*, као и промишљањем штабних ратних вежби. Радови прве групе (шпук. Жељко Трамошљика, пук. Влатко Курај, пук. Борислав Миладиновић) сведоче о интензивној теоријској разради Здружене оперативне команде, при чему су анализирани и поједини њени сегменти: елементи обавештајног обезбеђења, везе и планира-

ња. Ови радови кретали су се у оквиру задатих тема, али ће вероватно будући рад те команде бити инспирација за следеће радове у ШНО који ће се и критички осврнути на њено постојање. Друга два рада из ове групе (пуковник Лазар Јонел, пуковник Зоран Ковачевић) представљају одређена НАТО искуства која су примењена за организовање штабних вежби.

Висок квалитет ових стручних радова оправдао је одлуку класе да нема завршног рангирања њених полазника. И многа страна решења, по којима је сам улазак у класу највишег војног школовања довољна околност да се неко рангира као најбољи иде у прилог ове идеје. С друге стране, честе недоумице око начина избора полазника, као и досадашњи начин оцењивања и рангирања, на који су навикли професори али и многи полазници ШНО, отвара простор за даље дискусије у овом правцу.

Промоција 50. класе 13. јула 2007. наставила се на скорашњу праксу, промовисања овог нивоа школовања у дому Народне скупштине, уз доделу официрских сабљи од стране председника Србије и диплома од стране министра одбране, чиме је дат велики медијски значај овом чину. Јавност је у ударним терминима, имала прилику да види церемонију доделе тринаест сабљи полазницима 50. класе, којој су присуствовали највиши политички и други представници нашег друштва, а такође и представници војнодипломатског кора. Председник Борис Тадић, је уз честитке, обећао и да ће пратити даљи рад припадника ове класе. Непосредно пре тога полазници класе су „преозначили“ своје униформе, и постали прва класа ШНО промовисана са новим (старим) ознакама Војске Србије.

Полазници 50. класе били су и садашња два начелника управа у Министарству одбране, пет заменика команданата новоформираних бригада и неколико начелника одељења у управама Генералштаба и Министарства одбране. То су истакнута места са којих ће моћи да испоље своје реформске замисли, а Министарство одбране и Војску приближе, бар за корак, професионализацији и интеграцијама.

Надамо се да ће бити успостављена пракса да се штампају стручни радови полазника следећих класа Генералштабног усавршавања Школе националне одбране. Такође, верујемо да ће овај зборник радова у издању „Војног дела“ бити од користи свима који се усавршавају у оквиру Војске, без обзира на ранг школовања. Овај зборник такође је пресек текућих дилема, очекивања, учења и стремљења у српској „војној“ јавности. Желимо да „Војно дело“, и на овај начин, не буде само теоријски часопис већ и сведок времена.

Помоћник МО за људске ресурсе
др Бојан Б. Димитријевић